

สภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

นางสาวเปรมกมล ศรีธรรมมา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-842-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019359; 1111111111

STATE AND PROBLEMS OF THE OPERATION OF IN-SCHOOL SUPERVISION
IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE
OF UBON RATCHATHANI PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION

Miss. Prangmol Sritumma

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration
Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-842-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
โดย นางสาวเปรมกมล ศรีธรรมมา
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย ตันติเมธ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

[Handwritten signature]

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย ตันติเมธ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เถรยอด)

เปรมกมล ศรีธรรมมา : สภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี (STATE AND PROBLEMS OF
THE OPERATION OF IN-SCHOOL SUPERVISION IN ELEMENTARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF UBON RATCHATHANI
PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.
อมรชัย ตันติเมธ 314 หน้า. ISBN 974-582-842-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานนิเทศภายใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน
การวิจัย ได้แก่ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด/อำเภอและกิ่งอำเภอ 28 คน
ผู้บริหารโรงเรียน 309 คน ครูผู้สอน 309 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และแบบศึกษาเอกสาร มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และ
หาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการโรงเรียนศึกษาข้อมูลจากผลการ
ปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา แล้วจัดลำดับความสำคัญของปัญหาวิเคราะห์หาสาเหตุ และกำหนด
ทางเลือกโดยการระดมความคิด
2. วางแผน โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย กิจกรรม แล้วจัดทำโครงการนิเทศ
ภายในโรงเรียน
3. ปฏิบัติการนิเทศโรงเรียนมีการเตรียมการก่อนการนิเทศโดยการประชุมชี้แจง
และปฏิบัติการนิเทศ ซึ่งมีการนิเทศงานวิชาการเป็นส่วนใหญ่
4. ประเมินผล โรงเรียนมีการประเมินผลระหว่างปฏิบัติงาน และเมื่อสิ้นสุดโครงการ
แล้วนำผลไปปรับปรุงวิธีดำเนินงาน

ปัญหาในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือ การนิเทศควบคุม
กำกับไม่ต่อเนื่องขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน ขาดเครื่องมือ
ในการดำเนินงาน และขาดการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาลักษณ์
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต H - d
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อ. น. น. น.
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย ตันติเมธ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัย รวมทั้งตรวจแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี แฉะยอด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ เป็นอย่างยิ่งที่ได้กรุณา ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจแก้ไขและแนะนำในการสร้าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นอกจากนี้ขอขอบพระคุณศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/ กิ่งอำเภอ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ที่กรุณาให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สุดท้าย ขอขอบพระคุณ คุณชลวิทย์ ศรีธรรมมา คุณพิทยา ศรีธรรมมา คุณนิยม ศรีธรรมมา หลาน ๆ ทุกคน และคุณอาภรณ์ เนื้อนวล ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำข้อมูล พิมพ์วิทยานิพนธ์ และให้กำลังใจตลอดมา และที่สำคัญคือ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนสำหรับการวิจัยครั้งนี้

เปรมกมล ศรีธรรมมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย	7
2 แนวคิด ทฤษฎีหลักการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน	12
ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน	14
จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน	16
หลักการนิเทศภายในโรงเรียน	17
งานนิเทศภายในโรงเรียน	20
ภารกิจของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน	23
กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน	31
กิจกรรมการนิเทศการศึกษา	39
การวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	แผนงาน/โครงการนิเทศภายในโรงเรียน	43
	การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน	46
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
3	วิธีดำเนินการวิจัย	54
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	54
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	220
	สรุปผลการวิจัย.....	222
	อภิปรายผลการวิจัย.....	227
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้	234
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	234
	รายการอ้างอิง	235
	ภาคผนวก.....	238
	ประวัติผู้เขียน.....	314

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกเป็นราย สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ	55
2	จำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน	60
3	สภาพของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับ เพศ วุฒิสถที่สุดทางการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ผู้บริหาร จำนวนนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	64
4	ค่าความถี่และค่าร้อยละเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และ ความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน จากการสอบถามผู้บริหาร โรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	68
5	ค่าความถี่และค่าร้อยละเกี่ยวกับการวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน จากการสอบถามผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ..	81
6	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน จากการสอบถามผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ..	90
7	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับการประเมินผล และรายงานผล แผนงาน/โครงการนิเทศภายในโรงเรียน จากการสอบถามผู้บริหาร โรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	101
8	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงาน ศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการนิเทศภายในโรงเรียน จาก การสอบถามผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	111
9	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับปัญหาในการวางแผนนิเทศภายใน โรงเรียน จากการสอบถามผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของ โรงเรียน	116

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติการณ์เทศภายใน โรงเรียน จากการสอบถามผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาด ของโรงเรียน	121
11	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับปัญหาในการประเมินผล และ รายงานผลโครงการนิตศภายในโรงเรียน จากการสอบถามผู้บริหาร โรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	126
12	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการสอบถามครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	133
13	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการนิตศภายในโรงเรียน จากการ สอบถามครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	137
14	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนนิตศ ภายในโรงเรียน จากการสอบถามครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของ โรงเรียน	145
15	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการณ์ นิตศภายในโรงเรียน จากการสอบถามครูผู้สอน จำแนกตามขนาด ของโรงเรียน	151
16	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และรายงานผล โครงการนิตศภายในโรงเรียน จากการสอบถาม ครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	160
17	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับปัญหาในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิตศภายในโรงเรียน จากการ สอบถามครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	166

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับปัญหาในการวางแผนนิเทศภายใน โรงเรียน จากการสอบถามครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน .	175
19	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติการนิเทศภายใน โรงเรียน จากการสอบถามครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน .	18๐
20	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับปัญหาในการประเมินผลและ รายงานผลโครงการนิเทศภายในโรงเรียน จากการสอบถามครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	185
21	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับสภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่ง เป็นหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำแนกตามเพศ วุฒิสถิต ทางการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ และ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ ภายในโรงเรียน	192
22	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับแผนงาน/โครงการสนับสนุนการนิเทศ ภายในโรงเรียน จากการสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/ กิ่งอำเภอ	196
23	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับการสนับสนุนการวางแผน นิเทศภายในโรงเรียน จากการสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/ กิ่งอำเภอ	198

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับการให้การสนับสนุนการปฏิบัติ การนิเทศภายในโรงเรียน จากการสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/ กิ่งอำเภอ	200
25	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับการประเมินผลแผนงาน/โครงการ สนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ หัวหน้าหน่วย ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการ นิเทศการศึกษา และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ/กิ่งอำเภอ	207
26	ค่าความถี่และค่าร้อยละ เกี่ยวกับปัญหาในการให้การสนับสนุนการ ดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จากการสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วย ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการ นิเทศการศึกษา และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ/กิ่งอำเภอ	209
27	ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการที่จะช่วยสนับสนุน ในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากการ สัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ	211